

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

**Факультет агротехнологій
та природокористування**

МАТЕРІАЛИ

ПІДСУМКОВОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**II туру Всеукраїнського конкурсу
студентських наукових робіт зі спеціальності
206 «Садово-паркове господарство»**

м. Суми, 16 квітня 2021 р.

**«Ревіталізація історичних
ландшафтних об'єктів на прикладі
Більче-Золотецького парку»**

Масіян Максим

2021 р.

Актуальність дослідження практики ревіталізації історичних парків посилюється новизною подібних процесів в Україні. З урахуванням кількості парків-пам'яток садово-паркового мистецтва й проблемою їх сучасного функціонування, виокремлення особливостей їх ревіталізації набуває особливої необхідності. Встановлення умов, при яких відбувається відновлення історичного ландшафтного культурного ландшафту, його актуалізація, що є основою забезпечення подальшого його збереження – дозволить реалізувати досвід в інших областях України, що мають подібні проблеми.

Мета роботи: дослідити особливості ревіталізації історичних ландшафтних об'єктів на прикладі Більче-Золотецького парку з типовим для пам'яток цього виду станом збереженості та використання.

Об'єкт та методика дослідження. Об'єктом дослідження обрано Більче-Золотецький парк-пам'ятку садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення. Методика дослідження передбачала проведення польових обстежень, обліт території квадрокоптером з метою створення електронної карти парку, подеревна інвентаризація парку з GPS фіксацією координат розташування дерев і кущів.

Методи дослідження: спостереження, порівняння, графічний, комп'ютерне моделювання, моніторинг.

Наукова новизна дослідження полягає у виокремленні особливостей ревіталізації для парків-пам'яток садово-паркового мистецтва шляхом перетворення цих об'єктів на облагороджений культурний простір та діючий культурно-історичний об'єкт та для туристичного показу.

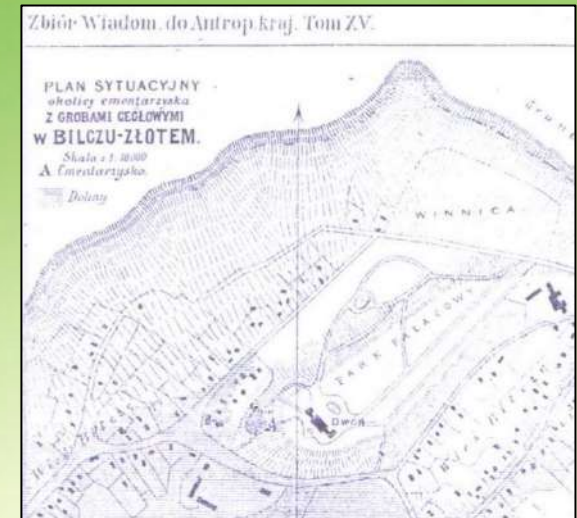
ІСТОРИЧНІ ВІДОМОСТІ

Історичні відомості про Більче-Золотецький парк отримано на основі:

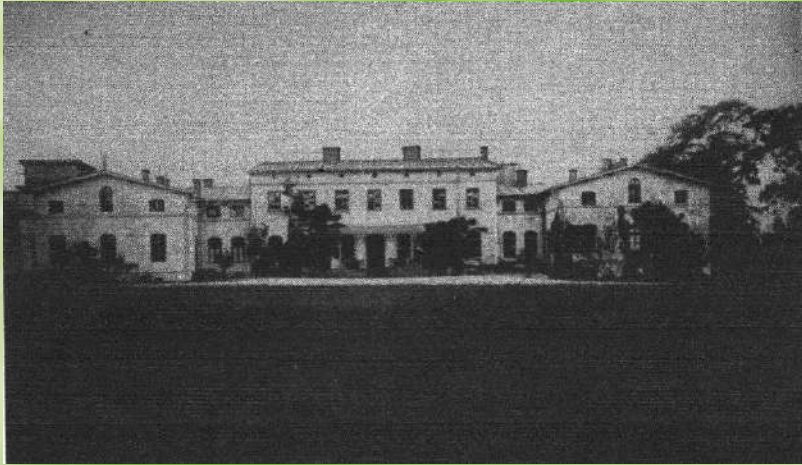
- опрацювання наукових літературних джерел,

- архівних матеріалів (іконографічних, письмових та картографічних),

- проведення натурних обстежень.

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА

Палац у Більче-Золотецькому парку, 1939 р.

Будинок культури

ФОТООБСТЕЖЕННЯ

Костел

Вхідна брама

Галявина

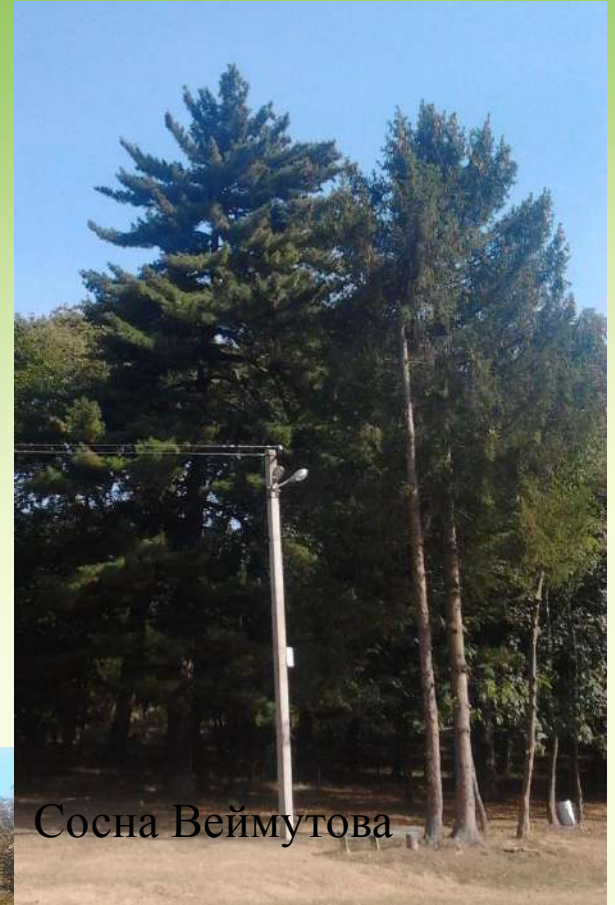

Пам'ятник

ВІКОВІ ДЕРЕВА

Раритетна липа серцелиста

Сосна Веймутова

Липа серцелиста

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ КАРТОГРАФІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ

mapire About Maps English

Opacity: 80% More maps

Opacity: 100% More maps

білче-золотецький парк Search

Full screen

Europe in the XIX. century Single view

Habsburg Empire (1869-1887) - Third Military Survey (1:75000) Single view

mapire About Maps English

Opacity: 100% More maps

Opacity: 100% More maps

Search this map Search

Full screen

Galicia and Bucovina (1861-1864) - Second military survey of the Habsburg Empire Single view

Russia (1872) Single view

mapire About Maps English

Opacity: 100% More maps

Opacity: 100% More maps

Search this map Search

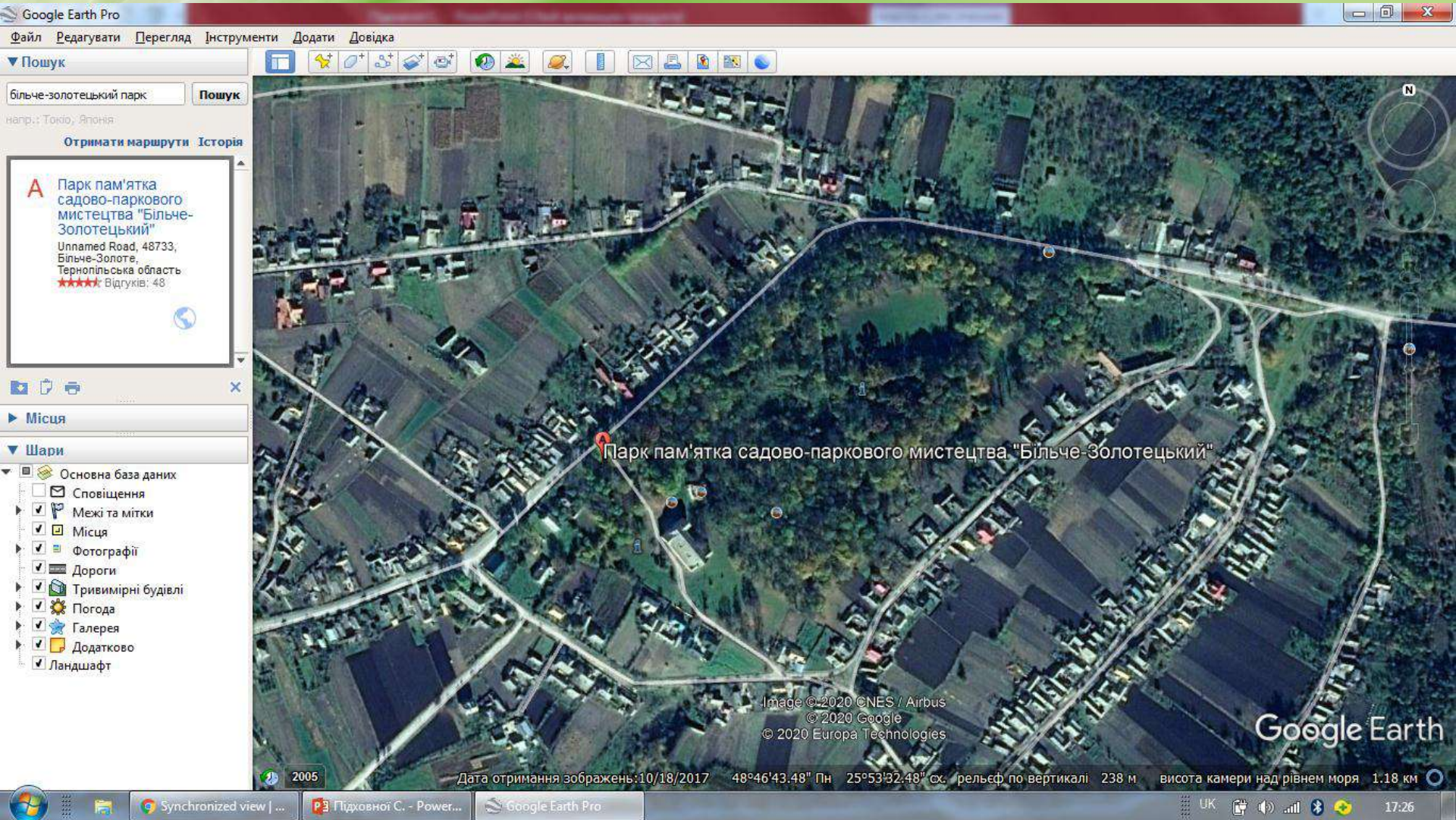
Full screen

Europe in the XIX. century Single view

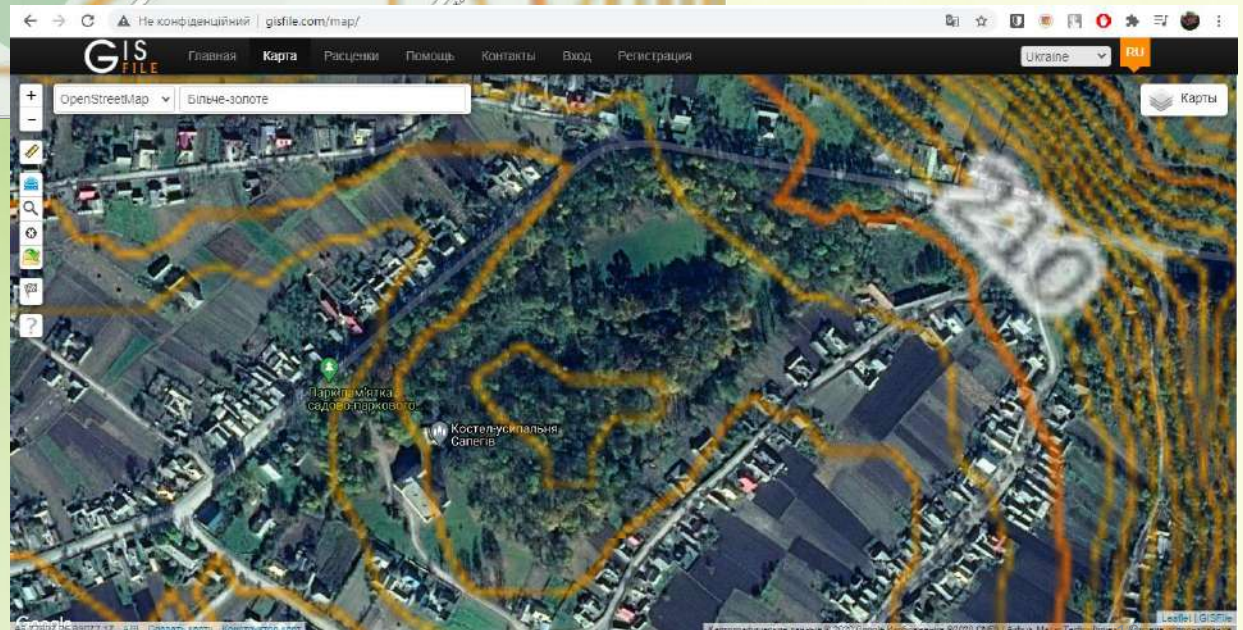
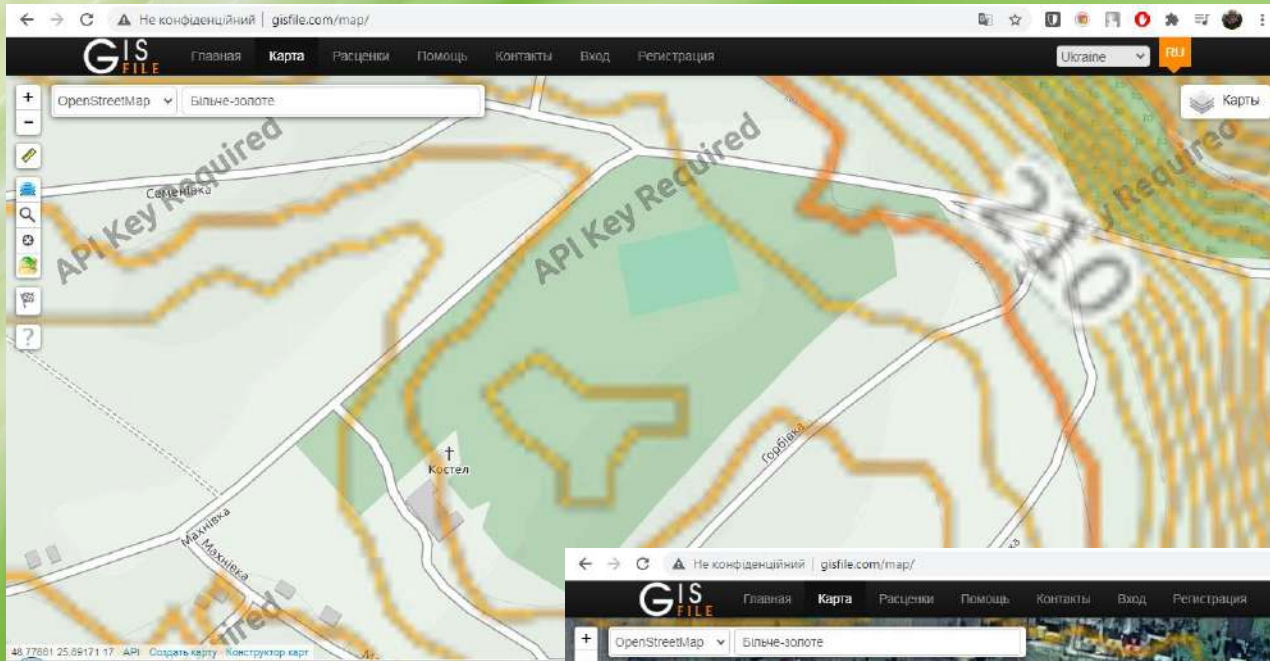
Europe in the XIX. century (with the Third Military Survey) Single view

Супутниковий знімок Більче-Золотецького парку

Програма Google Earth Pro

РЕЛЬЕФ

3D МОДЕЛЬ ПАРКУ

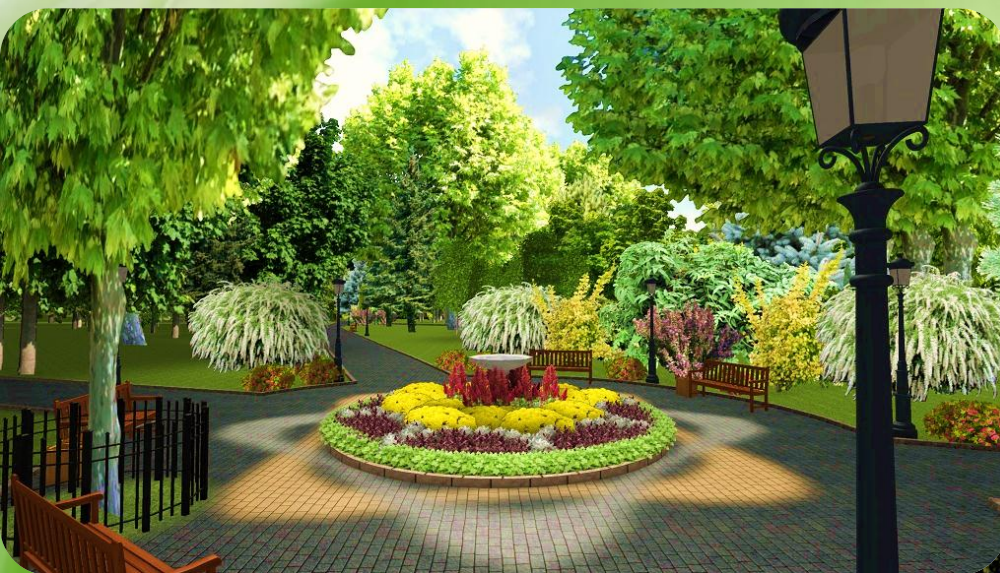
Комп'ютерне моделювання парків-пам'яток садово-паркового мистецтва є актуальним засобом представлення інформації щодо об'ємно-просторової структури та забезпечує достатньо реалістичну візуалізацію елементів ландшафту і віртуальне переміщення по моделі.

ОСНОВНІ ПРОЕКТНІ ЗАХОДИ ЩОДО РЕВАЛОРИЗАЦІЇ ПАРКУ

Відновлення паркових ландшафтів передбачено шляхом:

- Створення нових ландшафтних композицій з деревних та кущових видів рослин, асортимент яких співпадає з парковим.

- Покращення газонного покриття
- Створення квітникових композицій

- Реконструкція водойми

- Влаштування автомобільної стоянки, що забезпечить організоване паркування автотранспорту відвідувачів парку.

➤ **Заходи з покращення благоустрою території парку:**

1. Улаштування паркових доріжок, мощених бруківкою та покриття окремих гранітним відсівом. Такі види покриття є функціональними, органічно поєднуються з існуючим ландшафтом та є економічно обґрунтованими.

2. Встановлення малих архітектурних форм.

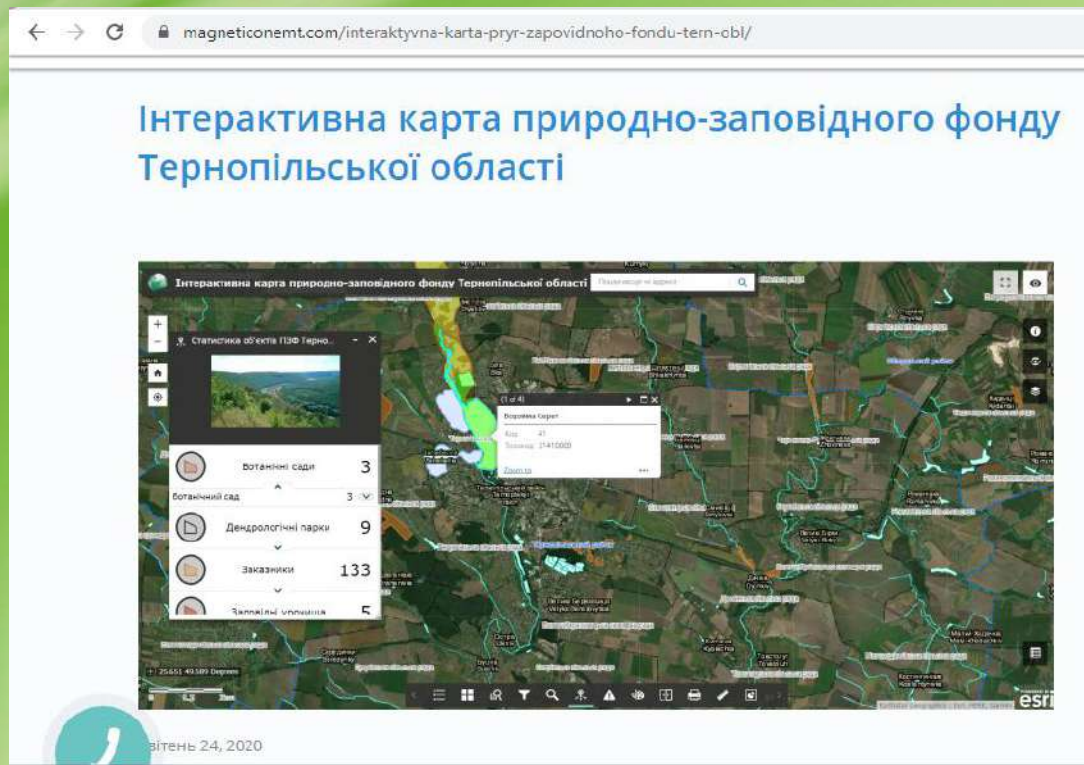
- Влаштування у парку волейбольного майданчика і тенісного корту

- Влаштування дитячого ігрового майданчика

Практична значущість отриманих результатів ІНТЕРАКТИВНА КАРТА

Дана інформаційна система забезпечить оперативність і якість роботи з просторовою інформацією про природно-заповідний фонд області, якісний доступ громадськості до інформаційної бази даних заповідних територій та об'єктів, здійснення інформаційного супроводу державних органів, зацікавлених підприємств, установ та організацій відповідною інформацією, необхідною для вирішення питань сталого розвитку.

ВИСНОВКИ

- 1) Огляд літературних джерел дав змогу вивчити сучасні методи ревіталізації історичних ландшафтних об'єктів.
- 2) Проведено пошук архівних картографічних та іконографічних матеріалів і здійснено порівняльний аналіз вигляду парку в період розквіту із сучасним станом.
- 3) В результаті виконання робіт отримано сучасні картографічні матеріали парку з позначенням місць розташування деревних і кущових видів із відомими координатами.
- 4) Запропоновані заходи щодо ревіталізації Більче-Золотецького парку не змінюють його історичного планування, а відновлюють його, що дає змогу об'єкту набути ознак туристичного вигляду.
- 5) Ревіталізація занедбаних історичних цінних парків з низьким рівнем збереженості можлива шляхом соціалізації простору, розробки елементів інфраструктури та благоустрою території, забезпечення екскурсійного відвідування об'єкту, що забезпечує актуалізацію об'єкта спадщини.

ОРНАМЕНТАЛЬНІ КОМПОЗИЦІЇ У ЛАНДШАФТНОМУ ДИЗАЙНІ

Овчаренко Валерія

Мета роботи

Дослідження естетичної та культурної ролі етнічних символів вишивки в глибинних аспектах традиційних орнаментів та їх практичне втілення у ландшафтному дизайні.

Завдання роботи

- 1) Проаналізувати історію еволюції орнаментальних композицій українського народу для поглибленого розуміння історичного значення та архаїчності;
- 2) дослідити значення і варіативність базових орнаментальних символів;
- 3) надати характеристику стану і використання візерунків у ландшафтному дизайні, починаючи з середини минулого століття і до сьогодення;
- 4) поглибити дизайнерські знання і вміння, створивши власний квітковий орнамент на експериментальній ділянці, що також підтримає тенденцію та зацікавленість у подальшому розвитку цього напрямку у даній сфері;
- 5) закріпити досвід, використовуючи результати, та визначити допущені помилки для оптимізації та розвитку використання орнаментів у ландшафтному дизайні.

Актуальність

Визначається сучасним станом нашого суспільства, який характеризується зростанням етнічної свідомості народу, посиленням його інтересу до вітчизняної історії та культури, зверненням до джерел народного мистецтва, до збереження та оновлення всіх його видів.

Разом з тим, відчувається брак використання досліджень щодо символів української вишивки, їх еволюції у сучасному середовищі та змін у їхньому трактуванні для практичного застосування у сучасних видах мистецтва і творчої діяльності так, щоб це не виглядало шароварною культурою.

Наукова новизна

Зумовлена спробою практичного застосування знакової системи української вишивки у нетиповій для попередніх століть мистецькій сфері ландшафтного дизайну.

ГЕОМЕТРИЧНІ ОРНАМЕНТИ

Рис. 1. S-мотив

Рис. 2. «Пісочний годинник»

Рис. 3. Ромб

Рис. 4. Хвилясті лінії та спіралі

Рис. 5. Хрести у колі

Рис. 6. Хрест

Рис. 7. Розетка

Рис. 8. 8-променева зірка

Рис. 9. Сварга

Рис. 10. Меандри

РОСЛИННІ ОРНАМЕНТИ

Рис. 11. Фрагменти найтиповіших орнаментів

Рис. 12.
Ламана
гілка

Рис. 14. Дуб
і калина

Рис. 15.
Виноград

Рис. 13.
Хмель

Рис. 16. Крини
(лілії)

Рис. 17.
Берегиня

ВИКОРИСТАННЯ ОРНАМЕНТАЛЬНИХ МОТИВІВ У ЛАНДШАФТНОМУ ДИЗАЙНІ

Рис. 18. Архівні фото київських партерів 50-60х років: а) квіткова клумба на площі Льва Толстого; б) килимова клумба біля входу до парку «Володимирська гірка»; в) міська виставка квітів 1956-1960 рр.; г) панно з килимових квітів у партерній частині парку «25-го Жовтня» 1956-1960 рр.

Рис. 19. Партер ботанічного саду ім. Гришка

Рис. 22. Фрагмент фрески XII ст. та її втілення у партері

Рис. 23. Клумби у Наводницькому парку та орнаменти всередині Кирилівської церкви

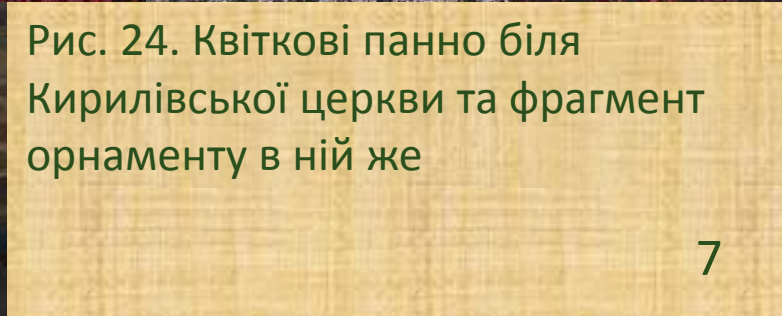

Рис. 24. Квіткові панно біля Кирилівської церкви та фрагмент орнаменту в ній же

Рис. 25. Квітковий візерунок і вишивка XVIII ст.

Рис. 26. Квітковий годинник, 2010 р., м. Київ

Рис. 27. Партери на Печерську (Київ) за мотивами трипільської кераміки

ОФОРМЛЕННЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО КВІТНИКА

Рис. 28. Орнамент, який підлягав спрощенню

Рис. 29. Початковий спрощений варіант орнаменту

Рис. 30. Остаточний орнамент

а

б

Рис. 31. Стокове фото тюльпанів сортів 'Ronaldo' (а) та 'Purissima' (б)

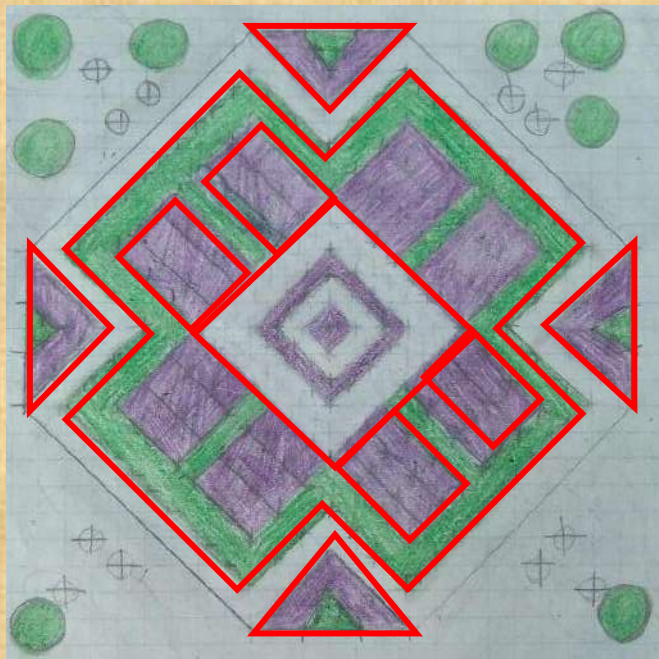

Рис. 32. Замальовка першого модульного квітника

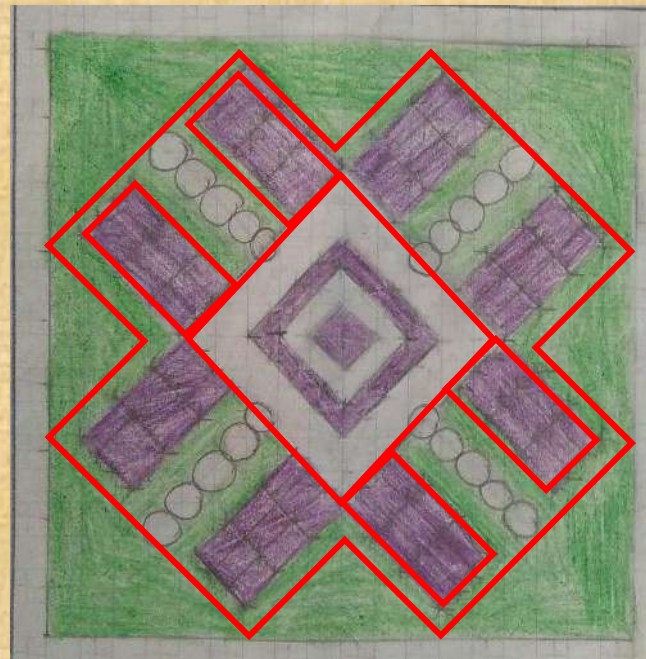

Рис. 33. Замальовка другого модульного квітника

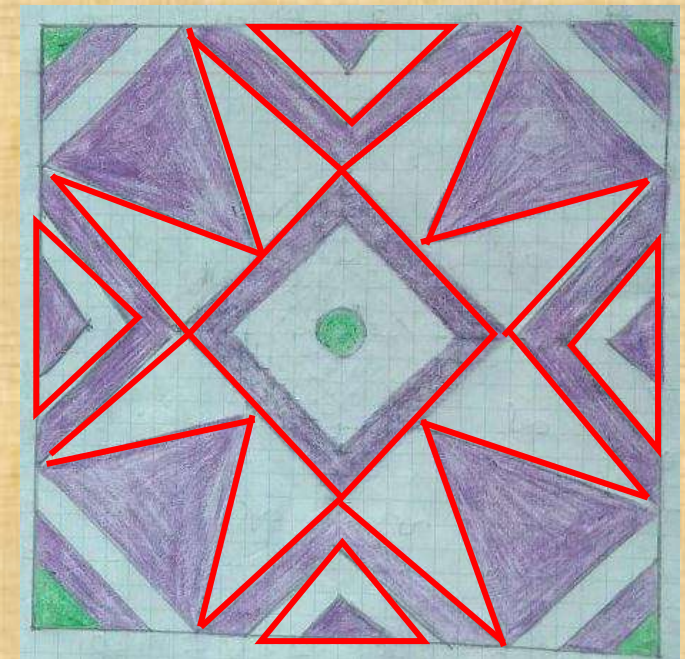

Рис. 34. Замальовка третього модульного квітника

ПРОЦЕС СТВОРЕННЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО КВІТНИКА

Рис. 36. Екземпляри одних із перших висаджених цибулин

Рис. 35. Фото процесу створення контурів орнаменту за допомогою джгута і кілочків

Рис. 37. Створення 10-тисантиметрового циркуля

ЗМІНА КВІТНИКА ВПРОДОВЖ ЗИМОВО-ВЕСНЯНОГО ПЕРІОДУ

Рис. 38. Фотографії ділянок 23.01.2020

Рис. 39. Фотографії ділянок 20.02.2020

Рис. 40.
Фотографії
ділянок
10.04.2020

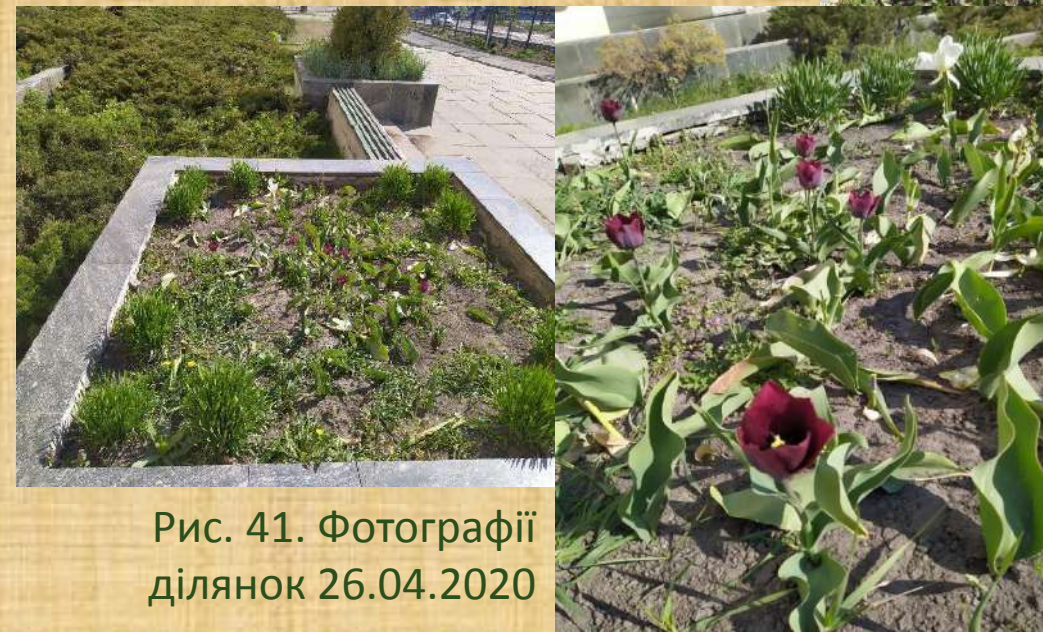

Рис. 41. Фотографії ділянок 26.04.2020

ВИСНОВКИ

- 1) Проведені нами дослідження естетичної та культурної ролі етнічних символів вишивки в глибинних аспектах традиційних орнаментів дозволили нам інтегрувати традиційне народне мистецтво в сучасній області творчої діяльності - ландшафтному дизайні.
- 2) Проаналізована інформація про вже наявні вдалі спроби використання візерунків у квіткових композиціях, особливо партерах, починаючи з 50-х років минулого століття, допомогла нам створити практичну базу для застосування знакової системи української вишивки у не зовсім типовій для попередніх століть мистецькій сфері ландшафтного дизайну.
- 3) Було виконане основне завдання цієї роботи, яке полягало у поглибленні дизайнерських знань і вмінь шляхом створення власного квіткового орнаменту на експериментальній ділянці.
- 4) Після створення експериментального квітника, ми закріпили досвід та визначили допущені помилки для оптимізації й розвитку даного напрямку. За першими результатами можна відмітити, що при виборі сортів тюльпанів треба чітко синхронізувати терміни цвітіння та діаметр квітів. Скорегувати техніку садіння, ущільнити посадку, щоб зробити візерунок яскравіше та багатше.
- 5) Наш проєкт збагатив нас необхідною фундаментальною інформацією і досвідом у техніці створення «українського партеру» для подальшого її удосконалення.

Публікація

Косик О.І., Овчаренко В.А. Історія містобудування Великого Новгороду. Еволюція і порівняльна характеристика архітектури стародавнього Новгороду у XI — XV ст. та озеленення міського простору сучасного Великого Новгороду // Теорія та практика дизайну. Збірник наукових праць. – Вип. 18. Дизайн архітектурного середовища – К.: НАУ, 2019. –С.68-81.

“ОЦІНКА ДЕКОРАТИВНОСТІ”

Пишна Юлія

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ

Озеленення територій, підвищення комфортності та екологічної стійкості навколишнього природного середовища є важливими та невід'ємними складовими оформлення не тільки населених пунктів, а й візит-центрів установ природно-заповідного фонду. При цьому часто використовуються види природної флори. Крім того, використання у ландшафтному фітоценодизайні рослин природної флори часто є доцільним й з економічної точки зору. Зокрема, з позицій фітодизайну, а також збереження генетичного та видового біорізноманіття доцільно включати до таких садово-паркових об'єктів види автохтонної дендрофлори, особливо ті, що мають офіційний статус певних рангів охорони: загальнодержавного, регіонального, міжнародного.

Отже, оцінка декоративних властивостей рослин цієї групи на сучасному етапі виступає актуальною науковою проблемою

Мета досліджень – здійснити оцінку декоративності деяких видів автохтонної дендрофлори, що зростають на території Гетьманського НПП.

Завданнями досліджень передбачалось:

- ✓ Проведення аналізу флори Гетьманського НПП;
- ✓ Виділення групи автохтонних дендрософітів з загального списку флори Гетьманського НПП;
- ✓ Проведення комплексної оцінки декоративних ознак обраної групи рослин.

Об'єкт дослідження. Декоративна фракція автохтонної дендросозофлори Гетьманського НПП

Предмет дослідження. Аналіз флори, оцінка декоративності.

Методи дослідження

- Геоботанічні (геоботанічний опис),
- Флористичні (Аналіз таксономічної структури флори заповідних автохтонних дендросозофітів Українського Полісся здійснено відповідно до методологічних підходів А. І. Толмачьова. З'ясування біоморфологічної структури проведено на основі підходів І. Г. Серебрякова. В основу географічного аналізу покладена схема ботаніко-географічного районування Земної кулі, розроблена Г. Мойзелем зі співавторами з доповненнями А. Л. Тахтаджяна. Екологічна структура проаналізована за класичними методиками на основі поділу видів рослин на групи з урахуванням їхнього відношення до одного з провідних абіотичних чинників (умов зволоження)).
- Фітодизайнологічні (Декоративність видів автохтонних дендросозофітів була оцінена на основі використання методики та шкали, розроблених О. Г. Хороших та О. В. Хороших)
- Математично-статистичні.

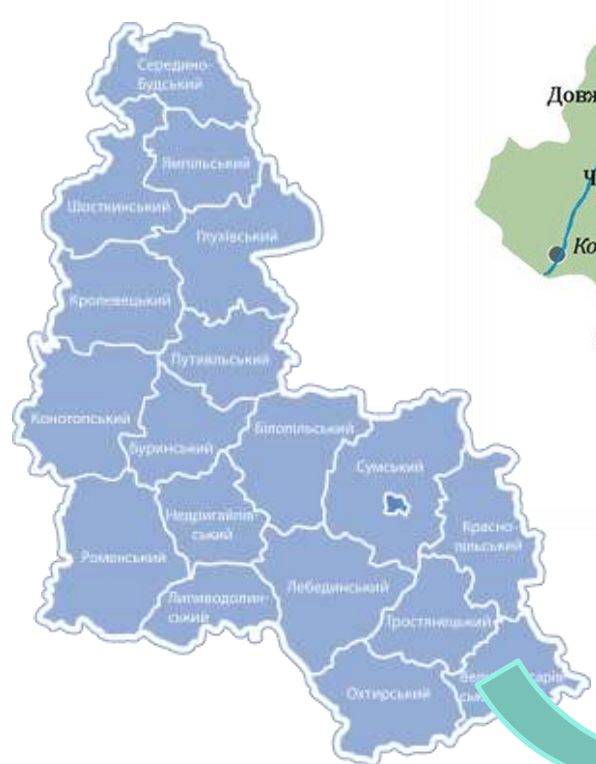

Рис. 1. Розташування
ГЕТЬМАНСЬКОГО НПП В МЕЖАХ
СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

РИС. 2. КАРТА-СХЕМА
ГЕТЬМАНСЬКОГО НПП

КРАЄВИДИ ГЕТЬМАНСЬКОГО НПП

РІЧКА ВОРСКЛА

ІНФОРМАЦІЙНИЙ СТЕНД
НА ЕКОЛОГІЧНІЙ СТЕЖЦІ
“ЛИТОВСЬКИЙ БІР”

КІЛЬКІСТЬ ВИДІВ РОСЛИН У ФЛОРИ ГЕТЬМАНСЬКОГО НПП

Систематична група рослин	Кількість видів
Покритонасінні (квіткові)	610
Голонасінні	4
Папоротеподібні	12
Хвощеподібні	6
Плауноподібні	3
<i>Разом судинних</i>	<i>635</i>

ПРОВІДНІ РОДИНИ ЗА КІЛЬКІСТЮ ВИДІВ РОСЛИН У ФЛОРИ ГЕТЬМАНСЬКОГО НПП

Родини	Кількість видів	% від загальної кількості
<i>Asteraceae</i>	80	12,5
<i>Poaceae</i>	56	8,8
<i>Fabaceae</i>	32	5,0
<i>Lamiaceae</i>	28	4,4
<i>Brassicaceae</i>	28	4,4
<i>Rosaceae</i>	27	4,3
<i>Cyperaceae</i>	23	3,6
<i>Caryophyllaceae</i>	22	3,5
<i>Ranunculaceae</i>	21	3,3
<i>Scrophulariaceae</i>	20	3,2
Всього	337	53,0

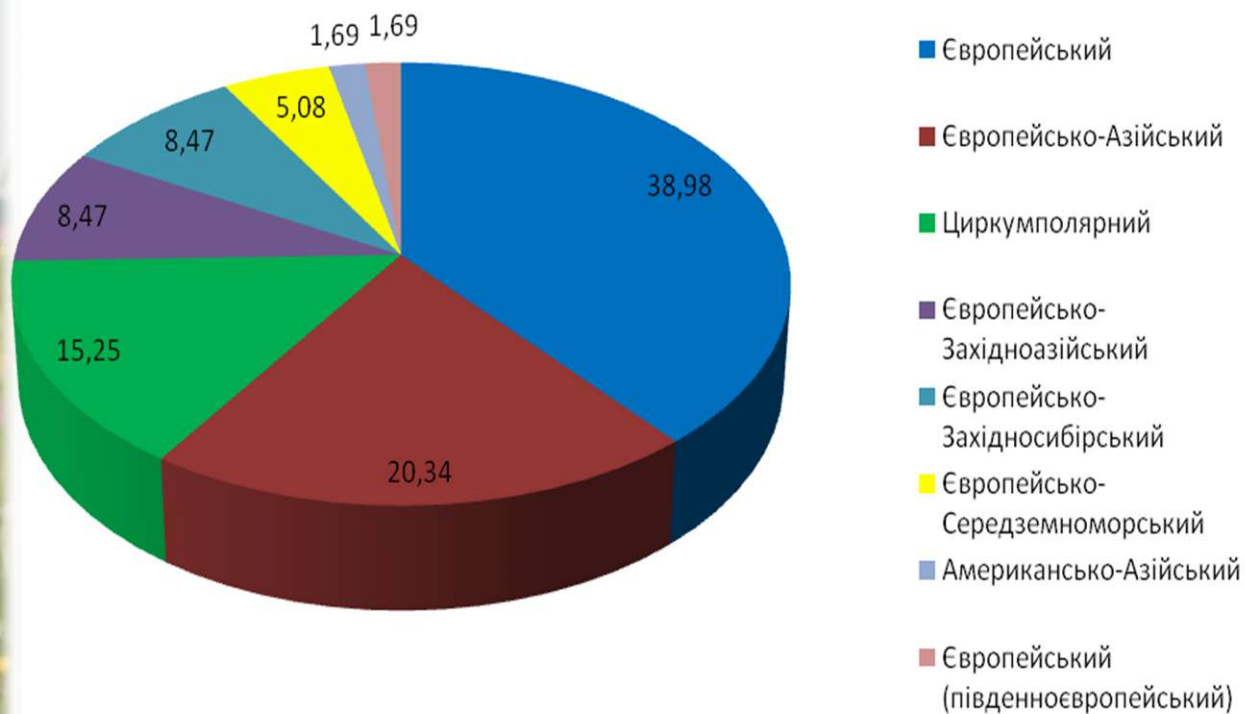

Рис. 3. ГЕОГРАФІЧНА СТРУКТУРА ФЛОРИ ГЕТЬМАНСЬКОГО НПП У РЕГІОНАЛЬНОМУ СПЕКТРІ

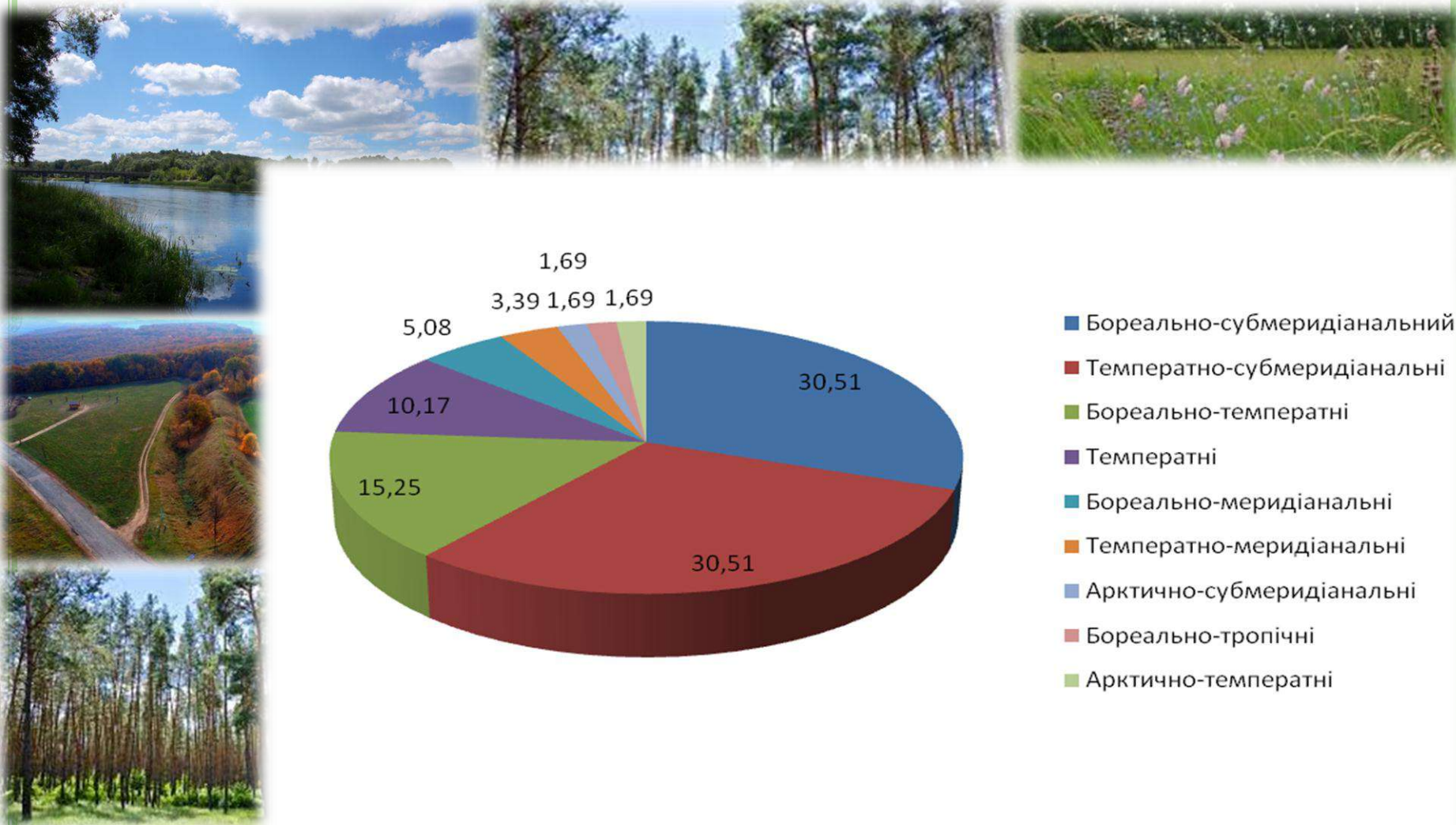

РИС. 4. ГЕОГРАФІЧНА СТРУКТУРА ФЛОРИ
ГЕТЬМАНСЬКОГО НПП У ЗОНАЛЬНОМУ СПЕКТРІ

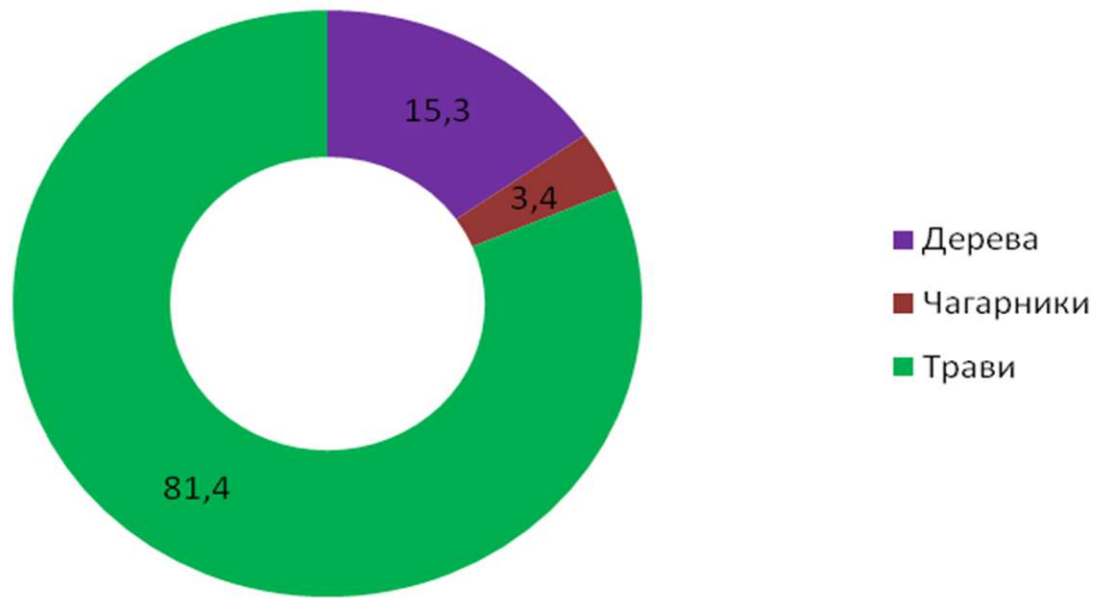

Рис. 5. Представленість в НПП «ГЕТЬМАНСЬКИЙ»
РОСЛИН РІЗНИХ БІОМОРФ

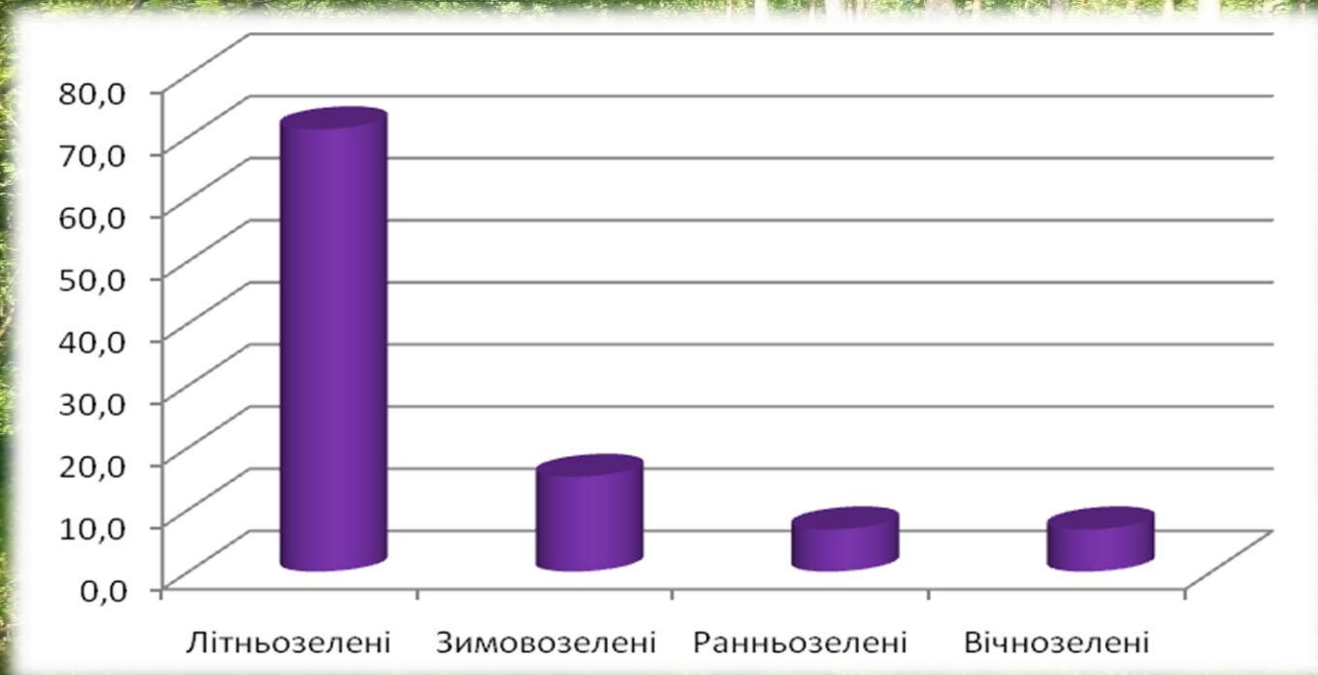

Рис. 6. Представленість в Гетьманському НПП рослин різних типів вегетації

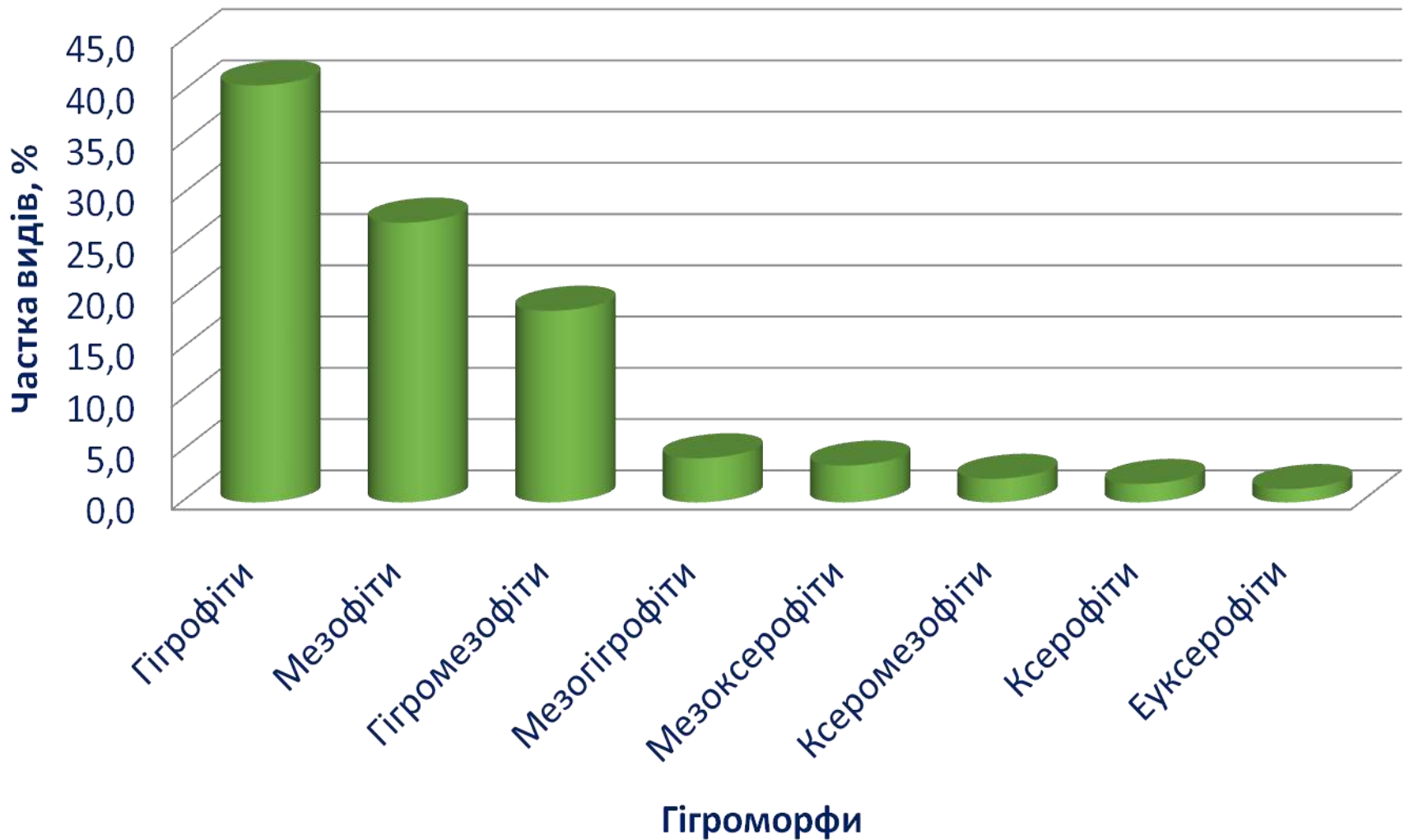

Рис. 7. Представленість в Гетьманському НПП рослин різних гігроморф

СКЛАД АВТОХТОННИХ ДЕНДРОСОЗОФІТІВ ГЕТЬМАНСЬКОГО НПП

- *Pinus sylvestris* L.,
- *Picea abies* (L.) H. Karst.,
- *Juniperus communis* L.,

- *Carpinus betulus* L.,
- *Acer platanoides* L.,
- *Acer campestre* L.,
- *Acer tataricum* L.,
- *Salix rosmarinifolia* L.,
- *Cerasus avium* (L.) Moench.,
- *Quercus robur* L.,
- *Fraxinus excelsior* L.

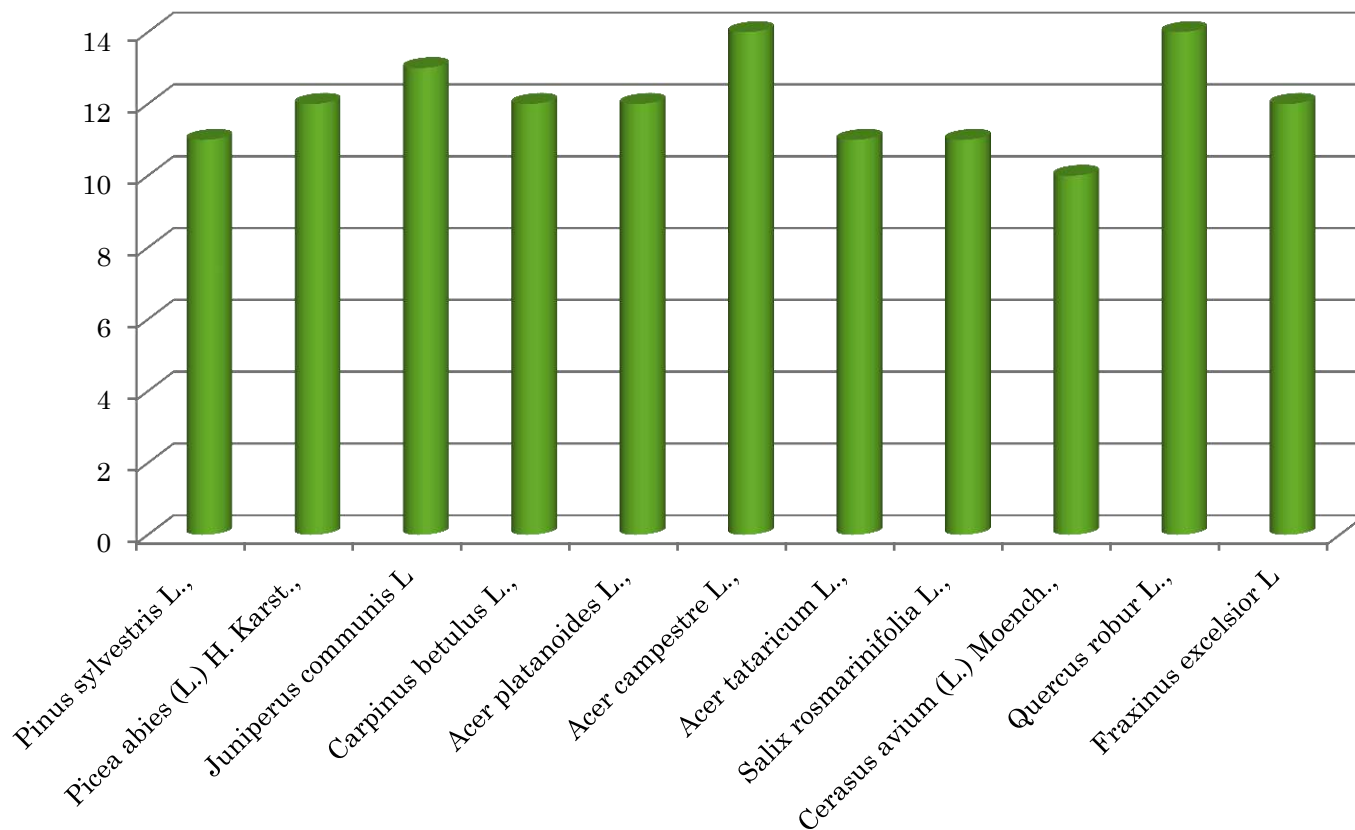

Види, що включені до «Переліку видів, що підлягають особливій охороні на території Сумської області»

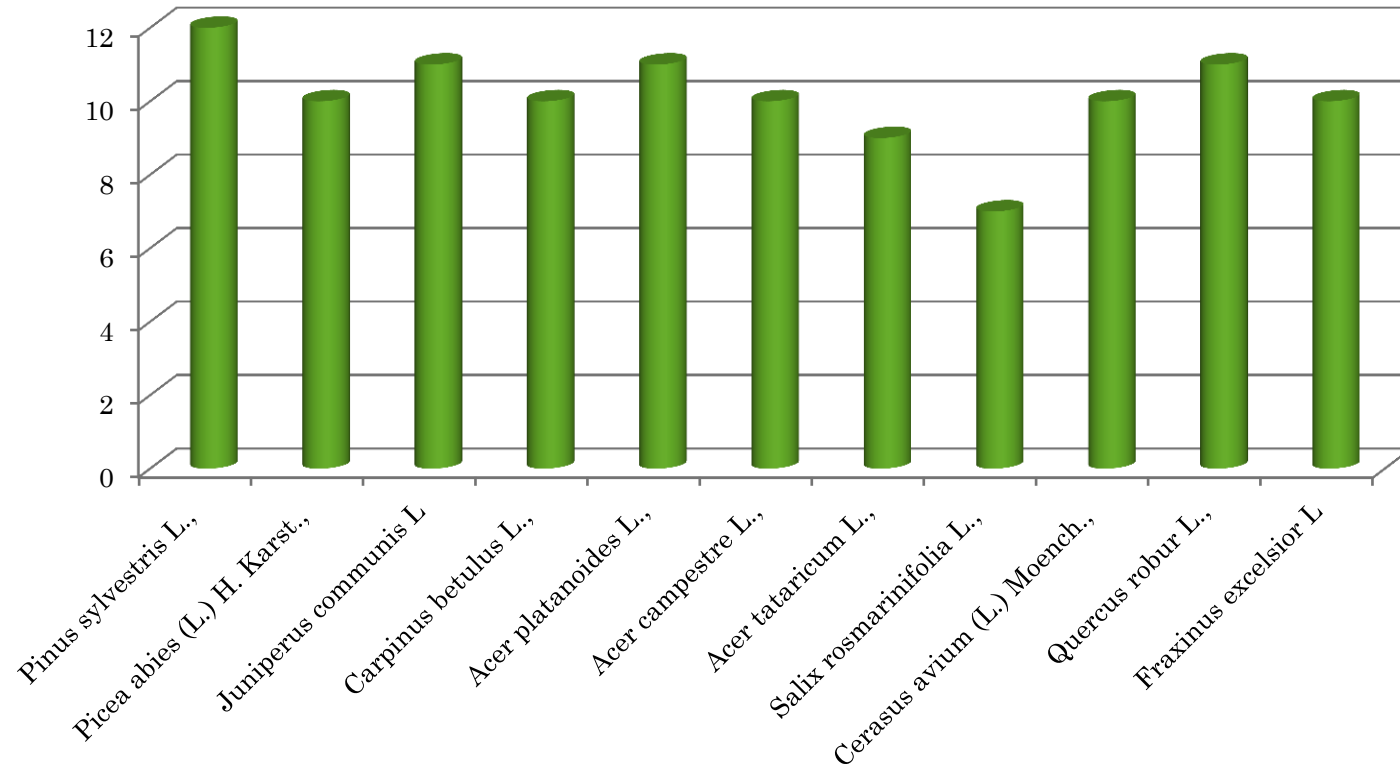
- *Carpinus betulus* L.,
- *Cerasus avium* (L.) Moench.,
- *Salix rosmarinifolia* L.

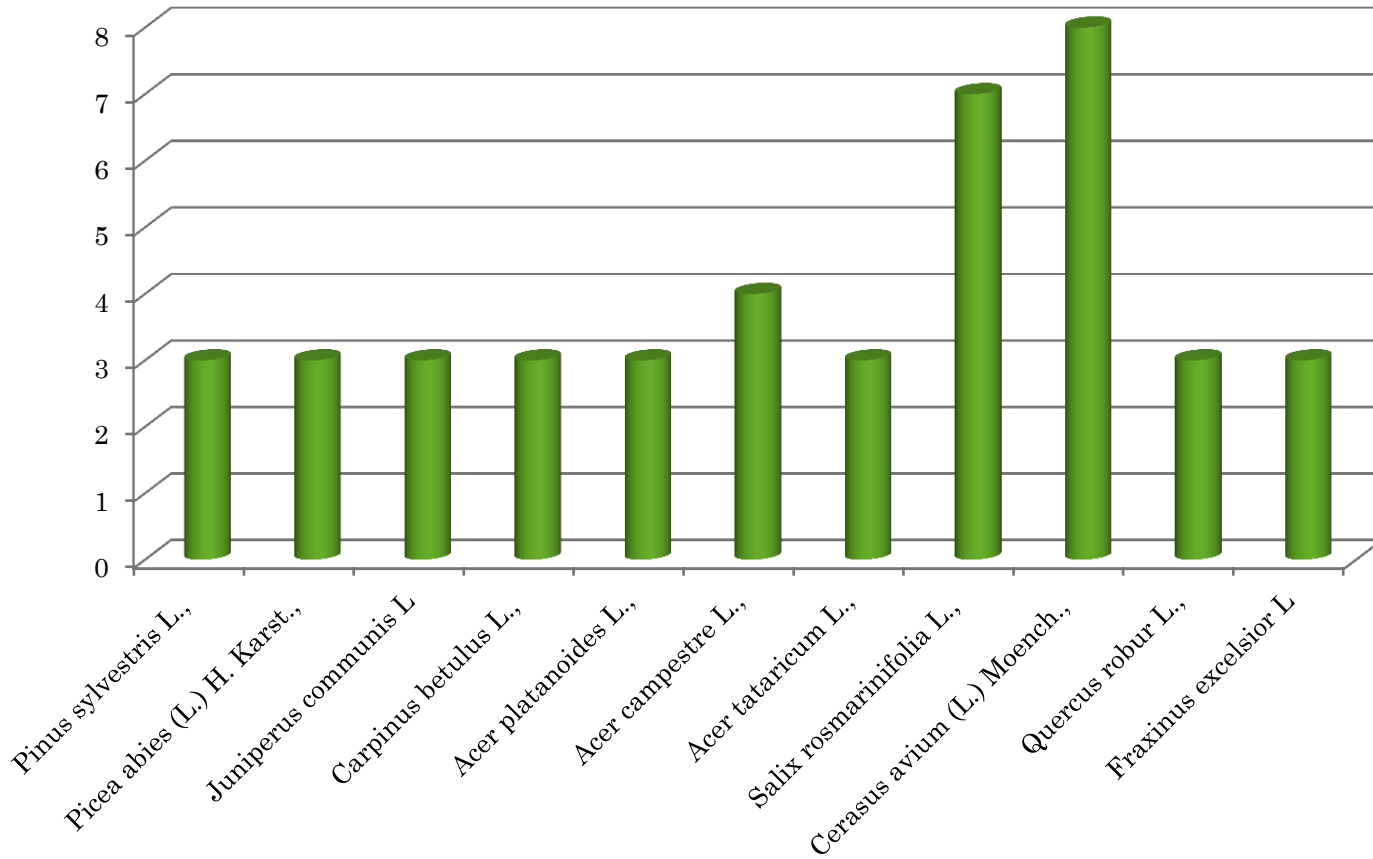
РЕЗУЛЬТАТИ ОЦІНКИ ДЕКОРАТИВНОСТІ ВИДІВ АВТОХТОННОЇ ДЕНДРОФЛОРИ ЗА АРХІТЕКТОНІКОЮ КРОНИ

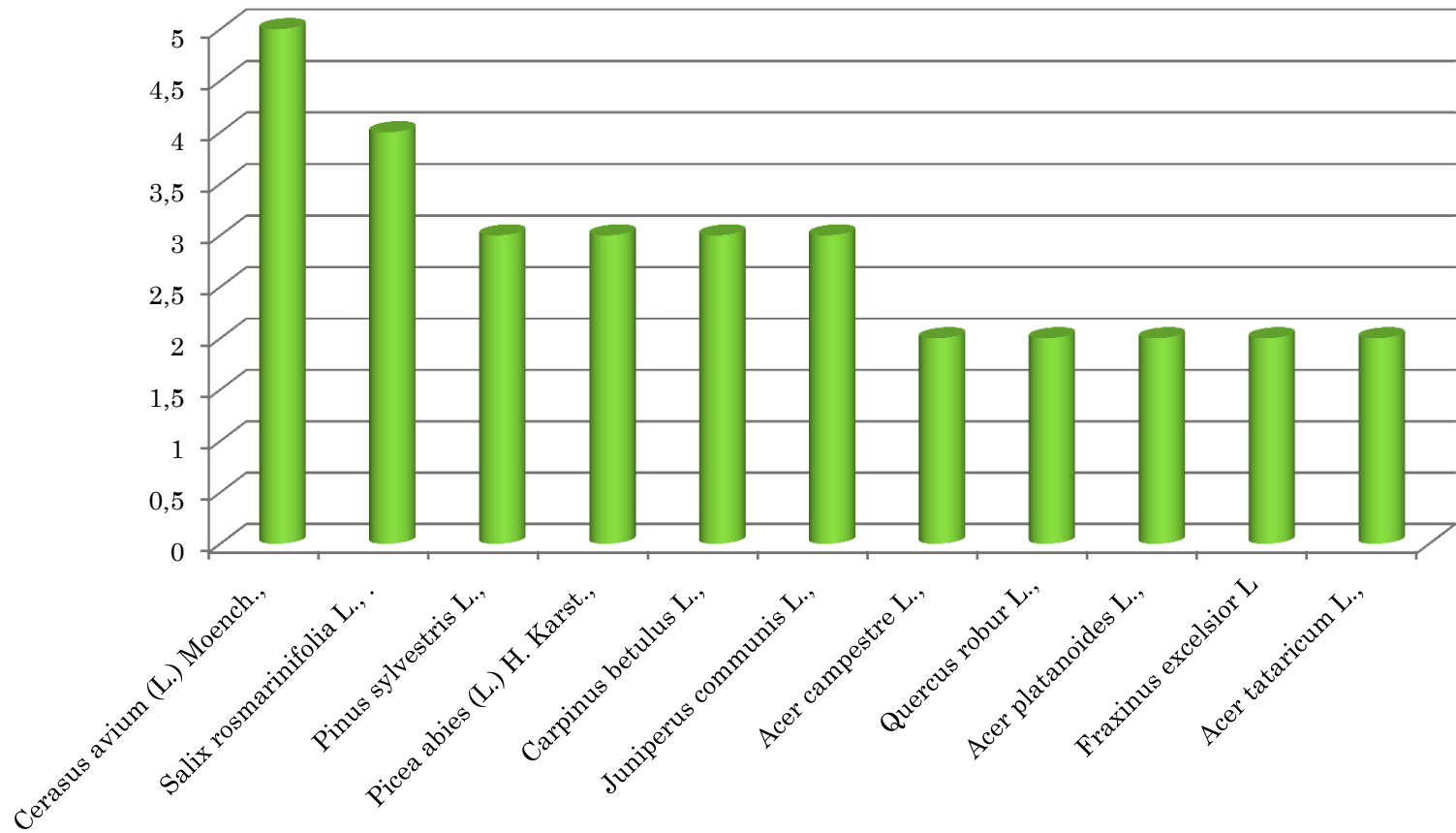
РЕЗУЛЬТАТИ ОЦІНКИ ДЕКОРАТИВНОСТІ ВИДІВ АВТОХТОННОЇ ДЕНДРОФЛОРИ ЗА ХАРАКТЕРИСТИКОЮ ЛИСТКІВ

РЕЗУЛЬТАТИ ОЦІНКИ ДЕКОРАТИВНОСТІ ВИДІВ АВТОХТОННОЇ ДЕНДРОФЛОРИ ЗА ХАРАКТЕРИСТИКОЮ КВІТОК

РЕЗУЛЬТАТИ ОЦІНКИ ДЕКОРАТИВНОСТІ ВИДІВ АВТОХТОННОЇ ДЕНДРОФЛОРИ ЗА ХАРАКТЕРИСТИКОЮ ПЛОДІВ

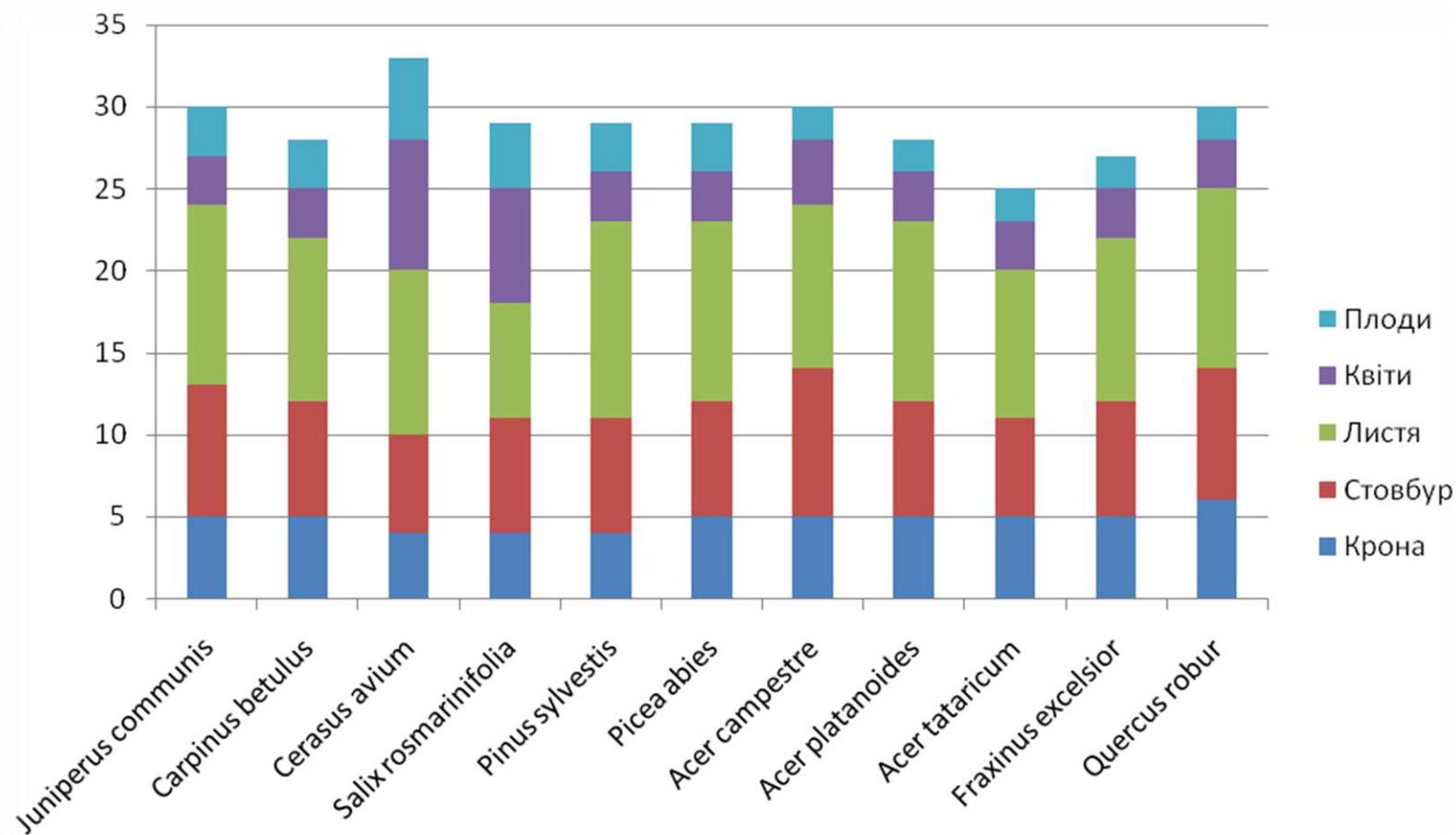

Рис. 8. Комплексні результати оцінки індивідуальної декоративності видів автохтонної дендрофлори, які зростають на території Гетьманського НПП

ВИСНОВКИ

- Визначено, що територія НПП «Гетьманський» має велике соціологічне значення, а декоративна фракція його флори має перспективи для використання в озелененні.
- Встановлено, що флористичне ядро НПП «Гетьманський» формують 657 видів рослин. Найвищий рівень представленості мають родини *Asteraceae*, *Roaceae*, *Fabaceae*, *Lamiaceae* та *Brassicaceae*.
- Доведено, що у флорі НПП «Гетьманський» відображаються як вельми специфічні, так і типові для багатьох регіонів України ознаки її структури. Проявом першого аспекту є своєрідна систематична структура, а також низький рівень синантропізації флори. Типовість більшою мірою притаманна географічній, екологічній структурі та спектру життєвих форм.
- За результатами оцінки декоративності встановлено, що найбільший бал декоративності серед деревних рослин має *Cerasus avium* (33 бали), види *Juniperus communis*, *Acer campestre* та *Quercus robur* отримали по 30 балів, *Salix rosmarinifolia*, *Pinus sylvestris*, *Picea abies* – по 29 балів, *Carpinus betulus*, *Acer platanoides* – 28 балів. Всі ці дев'ять видів рослин увійшли в категорію високодекоративних. *Fraxinus excelsior* та *Acer tataricum* отримали по 27 та 25 балів відповідно, і потрапили в категорію «декоративні» Види, які б належали до категорії низько декоративних, серед досліджених рослин відсутні.
- Види природної флори НПП «Гетьманський» можуть бути успішно використані для створення досить гарних фітоценокомпозицій, які, в свою чергу можуть успішно використовуватися для оформлення ділянок як на території парку, так і на інших об'єктах. При цьому зникає необхідність використовувати чужорідні види, тим самим зберігаючи автохтонне фіто різноманіття.

ПРОПОЗИЦІЇ

Пропонуємо використовувати автохтонні види рослин як для оформлення територій природно-заповідного фонду, так і інших об'єктів зеленого господарства.

За комплексом ознак в першу чергу рекомендуємо для використання види *Cerasus avium*, *Juniperus communis*, *Acer campestre* та *Quercus robur*. При потребі у декоративно-листяних видах з привабливою архітектонікою, доцільним є використання видів *Salix rosmarinifolia*, *Carpinus betulus* та *Acer platanoides*.